

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania rocznej oceny klasyfikacyjnej z biznesu i zarządzania w klasie 1 Szkoły Branżowej I Stopnia nr 4 Specjalnej w Pszczynie.

1. Zasady oceniania są zgodne z statutem ZS3S.
2. **Wymagania edukacyjne są dostosowywane** do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i ustaleń zawartych w IPET ucznia.
3. Wymagania na każdy stopień wyższy niż **dopuszczający** obejmują również wymagania na wszystkie stopnie niższe.
4. Wymagania na ocenę **celującą** obejmują stosowanie przyswojonych informacji i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.
5. Wymagania edukacyjne na poszczególne stopnie są następujące:
 - 1) **Stopień niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie spełnia żadnego z podanych zżej kryteriów
 - 2) **Wymagania na stopień dopuszczający:**
 - a) Dział - Człowiek - osoba przedsiębiorcza. Uczeń:
 - wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość,
 - wyjaśnia różnice między komunikacją społeczną a komunikacją interpersonalną,
 - odróżnia komunikację werbalną od komunikacji niewerbalnej,
 - wyjaśnia, na czym polega wywieranie wpływu na ludzi,
 - wyjaśnia, na czym polega zarządzanie czasem,
 - wyjaśnia znaczenie pracy zespołowej,
 - wyjaśnia, czym są innowacje,
 - b) Dział - Zarządzanie projektami. Uczeń:
 - wyjaśnia istotę projektu,
 - wymienia przykładowe cechy lidera zespołu projektowego,
 - wymienia możliwe źródła finansowania projektu.
 - c) Dział - Gospodarka rynkowa. Uczeń:
 - wyjaśnia, na czym polega rozwój społeczno-gospodarczy,
 - wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu gospodarczego w życiu codziennym,
 - wymienia filary gospodarki rynkowej i je charakteryzuje,
 - wyjaśnia, czym są budżet państwa, nadwyżka budżetowa, deficyt budżetowy i dług publiczny,
 - wyjaśnia, czym jest rynek i jakie pełni funkcje w gospodarce,
 - wyjaśnia, na czym polega prawo popytu i prawo podaży,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: konsument, gwarancja, reklamacja, zakupy na odległość,
 - d) Dział - Finanse osobiste. Uczeń:
 - wyjaśnia, czym jest pieniądz,
 - wyjaśnia, czym jest postawa wobec pieniędzy,
 - wymienia i wyjaśnia podstawowe zasady tworzenia budżetu gospodarstwa domowego,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: podatki, osoba fizyczna, osoba prawna,
 - wymienia podstawowe rodzaje podatków w Polsce,

- wyjaśnia, kto i od czego płaci podatek PIT,
 - definiuje dochód, przychód i kwotę wolną od podatku,
 - dokonuje podziału instytucji rynku finansowego w Polsce,
 - wyjaśnia znaczenie terminów: limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, gwarancja depozytów,
 - wymienia podstawowe rodzaje usług bankowych,
 - wymienia i rozumie podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, zdolność kredytowa,
 - identyfikuje rodzaje kredytów według różnych kryteriów,
 - wymienia zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z systemów elektronicznych związanych kredytami,
 - wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: ubezpieczyciel, ubezpieczony, polisa ubezpieczeniowa, ogólne warunki ubezpieczenia, suma ubezpieczenia,
 - wymienia i rozumie zasady bezpieczeństwa i zagrożenia przy korzystaniu z elektronicznych usług ubezpieczeniowych,
 - wymienia sposoby oszczędzania na emeryturę,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: inwestowanie, oszczędzanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessa,
 - wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce,
 - określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego,
 - wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne,
 - wyjaśnia znaczenie pojęć: jednostka uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny,
 - wymienia i charakteryzuje postawy oszczędzających i inwestorów,
- e) Dział - Rynek pracy. Uczeń:
- definiuje planowanie własnej kariery zawodowej,
 - wyjaśnia, czym są kompetencje zawodowe i kompetencje edukacyjne,
 - wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy,
 - wyjaśnia, czym jest aktywne poszukiwanie pracy,
 - wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (uwzględniając Europass),
 - wymienia zasady pisania CV i listu motywacyjnego,
 - definiuje rozmowę kwalifikacyjną,
 - wymienia i charakteryzuje zasady rozmowy kwalifikacyjnej,
 - definiuje różnice pomiędzy zatrudnieniem a samozatrudnieniem oraz podaje ich zalety i wady,
 - wymienia rodzaje umów o pracę,
 - wymienia formy rozwiązania umowy o pracę,
 - wymienia umowy cywilnoprawne (umowę-zlecenie, umowę o dzieło),
 - rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne zarówno pracodawcy, jak i pracownika,
- f) Dział – Przedsiębiorstwo. Uczeń:
- wyjaśnia znaczenie pojęć: styl kierowania, motywowanie, efekt synergii,

- wymienia cechy dobrego przywódcy (kierownika lub lidera) zespołu,
- wymienia główne sposoby motywowania pracowników,
- wymienia sposoby poszukiwania pomysłu na własny biznes,
- wyjaśnia, czym jest biznesplan,
- definiuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
- definiuje, czym są przychód, koszty i dochód,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia etyka zawodowa,
- wymienia działania etyczne i nieetyczne w biznesie,
- wyjaśnia znaczenie pojęcia korupcja,
- definiuje i omawia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

3) Wymagania na stopień dostateczny

a) Dział - Człowiek - osoba przedsiębiorcza. Uczeń:

- wymienia cechy osoby przedsiębiorczej,
- identyfikuje elementy, które składają się na kompetencje osoby przedsiębiorczej,
- wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne i podaje ich przykłady,
- wymienia techniki pozytywnego wywierania wpływu na ludzi,
- charakteryzuje etapy podejmowania decyzji,
- wyjaśnia, na czym polega kreatywne myślenie i dlaczego pomaga ono w rozpoznawaniu szans rynkowych,
- charakteryzuje główne bariery ograniczające kreatywne myślenie,
- rozróżnia rodzaje innowacji,
- wymienia przykłady źródeł innowacji,

b) Dział - Zarządzanie projektami. Uczeń:

- charakteryzuje czynniki decydujące o dobrej organizacji pracy zespołu,
- wymienia i charakteryzuje role w projekcie,

c) Dział - Gospodarka rynkowa. Uczeń:

- określa rolę przedsiębiorczości w rozwoju społeczno-gospodarczym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej,
- wykazuje zalety gospodarki rynkowej,
- analizuje dochody i wydatki budżetu państwa i przykładowej jednostki samorządu terytorialnego,
- klasyfikuje rodzaje rynków według wybranych kryteriów,
- wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące wielkość popytu,
- wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące wielkość podaży,
- wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta,

d) Dział - Finanse osobiste. Uczeń:

- wymienia cechy pieniądza,
- rozróżnia wybrane typy postaw ludzi wobec pieniędzy,
- wymienia zalety i wady wybranych typów postaw ludzi wobec pieniędzy,
- określa podstawowe kategorie dochodów i wydatków gospodarstwa domowego,
- określa i omawia funkcje podatków,
- przedstawia sposoby obliczania podatku PIT,
- przedstawia międzysektorowe instytucje rynku finansowego w Polsce,
- rozróżnia rodzaje kont osobistych,
- porównuje oferty wybranych usług bankowych,

- omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w wypadku umowy kredytu konsumenckiego,
 - wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki,
 - podaje różnice między kredytem a pożyczką,
 - porównuje oferty banków i pozabankowych instytucji pożyczkowych w zakresie kredytów i pożyczek,
 - wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów,
 - porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości,
 - identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania),
 - wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW,
 - wymienia i charakteryzuje rodzaje funduszy inwestycyjnych, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat,
 - charakteryzuje prawdziwego inwestora,
- e) Dział - Rynek pracy. Uczeń:
- formułuje swoje cele zawodowe zgodnie z zasadą SMART,
 - wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (uwzględniając zawody deficytowe i nadwyżkowe, najczęstsze oczekiwania pracodawców),
 - wymienia najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych,
 - eksponuje swoje zalety,
 - wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej,
 - wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracowników (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy,
 - charakteryzuje reguły moralne i normy prawne jako elementy etycznego postępowania,
 - wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
 - definiuje, czym jest mobbing,
- f) Dział – Przedsiębiorstwo. Uczeń:
- wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania,
 - wymienia i omawia zasady organizacji pracy w przedsiębiorstwie,
 - wymienia style zarządzania i wyjaśnia, na czym one polegają,
 - wymienia i opisuje możliwe źródła finansowania działalności gospodarczej,
 - wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstwa,
 - wymienia i omawia zasady sporządzania biznesplanu,
 - wymienia i charakteryzuje elementy biznesplanu,
 - wymienia i charakteryzuje rodzaje kosztów,
 - wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe wartości etyczne w biznesie,
 - identyfikuje rodzaje korupcji,
 - wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji,
 - wymienia i charakteryzuje korzyści dla otoczenia wynikające ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw,
 - wymienia i charakteryzuje korzyści dla firm wynikające ze społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

4) Wymagania na stopień dobry

- a) Dział - Człowiek - osoba przedsiębiorcza. Uczeń:

- identyfikuje swoje mocne i słabe strony, a następnie posiadane cechy osoby przedsiębiorczej,
 - określa własne kompetencje przedsiębiorcze,
 - określa, jakie znaczenie ma umiejętność komunikacji jako element kompetencji przedsiębiorczych,
 - wymienia zasady skutecznych negocjacji,
 - stosuje wybrane metody wspomagające podejmowanie decyzji (np. burzę mózgow),
 - stosuje wybrane techniki pobudzające kreatywność,
 - wyjaśnia na podstawie wybranych przykładów, jak innowacje wpływają na zdolności konkurencyjne przedsiębiorstw,
- b) Dział - Zarządzanie projektami. Uczeń:
- definiuje cele projektu za pomocą metody SMART,
 - określa i charakteryzuje poszczególne etapy projektu na wybranym przykładzie,
- c) Dział - Gospodarka rynkowa. Uczeń:
- wymienia i omawia podstawowe parametry charakteryzujące gospodarkę (PKB, inflację, zatrudnienie, bezrobocie),
 - wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie państwa i gospodarki,
 - wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencję monopolistyczną, konkurencję doskonałą),
 - wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego,
 - wymienia instytucje zajmujące się ochroną konsumentów oraz określa cele i zadania tych instytucji,
 - określa, czym jest patriotyzm zakupowy oraz jakie są jego przejawy w życiu codziennym,
- d) Dział - Finanse osobiste. Uczeń:
- charakteryzuje funkcje i formy pieniądza,
 - wyjaśnia zjawisko inflacji,
 - określa własną postawę wobec pieniędzy,
 - wyjaśnia, czym jest dojrzałość finansowa,
 - omawia praktyczne sposoby zarządzania budżetem domowym,
 - wymienia i opisuje podatki opłacane przez członków gospodarstwa domowego,
 - dobiera sposób rozliczeń podatku PIT i ulgi możliwe do zastosowania,
 - wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat bankowych, wymienia i charakteryzuje ich rodzaje,
 - identyfikuje rodzaje kart płatniczych,
 - wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty, z uwzględnieniem realnej stopy procentowej,
 - ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie,
 - wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów,
 - wyjaśnia relację zakresu ochrony i sumy ubezpieczenia do wysokości składki,
 - charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne),
 - wymienia i charakteryzuje wybrane rodzaje ubezpieczeń osobowych,
 - rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe i finansowe,

- wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych,
 - analizuje tabele z informacjami giełdowymi,
 - wyjaśnia mechanizm inwestowania w akcje na giełdzie papierów wartościowych na przykładzie GWP,
 - wyjaśnia wagę podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie,
 - wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji,
 - definiuje inwestowanie spekulacyjne w inwestycje alternatywne,
 - wykazuje różnice między inwestowaniem a hazardem,
- e) Dział - Rynek pracy. Uczeń:
- analizuje przykładowe kariery zawodowe znanych ludzi,
 - rozpoznaje i ocenia własne kompetencje,
 - uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy,
 - przygotowuje dokumenty aplikacyjne związane z ubieganiem się o pracę,
 - dokonuje autoprezentacji podczas symulowanej rozmowy kwalifikacyjnej,
 - wymienia przejawy mobbingu, jego skutki oraz sposoby przeciwdziałania mu,
 - wymienia zasady etycznego pracownika (kodeks etyczny),
- f) Dział – Przedsiębiorstwo. Uczeń:
- dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania i kontrolowania podwładnych,
 - wyjaśnia, na czym polega kontrolowanie w procesie zarządzania przedsiębiorstwem,
 - znajduje pomysł na własną działalność gospodarczą na podstawie analizy rynku i doświadczenia innych przedsiębiorców,
 - wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej,
 - uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa,
 - sporządza w zespole wstępną koncepcję własnego biznesu,
 - analizuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa,
 - dowodzi negatywnego wpływu szarej strefy na gospodarkę.
- 5) **Wymagania na stopień bardzo dobry:**
- a) Dział - Człowiek - osoba przedsiębiorcza. Uczeń:
- określa związek między zachowaniami osoby przedsiębiorczej a szansami, które stwarza jej gospodarka rynkowa,
 - rozpoznaje wybrane techniki manipulacji i stosuje sposoby obrony przed manipulacją,
 - stosuje wybrane techniki zarządzania czasem (m.in. planuje zadania z uwzględnieniem swoich ról życiowych),
 - rozpoznaje i omawia bariery oraz problemy w tworzeniu i funkcjonowaniu zespołów,
- b) Dział - Zarządzanie projektami. Uczeń:
- przygotowuje strukturę prac projektowych, w tym określa zadania projektowe,
 - określa zadania i role poszczególnych członków zespołu na przykładzie wybranego projektu,
 - przygotowuje harmonogram i prosty budżet projektu,
- c) Dział - Gospodarka rynkowa. Uczeń:
- określa zależności między podmiotami gospodarki rynkowej,
 - analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu,

- podaje różnice między reklamacją niezgodności towaru z umową a gwarancją,
- d) Dział - Finanse osobiste. Uczeń:
- omawia obieg pieniądza w gospodarce,
 - podaje przyczyny i skutki inflacji,
 - charakteryzuje poziomy dojrzałości finansowej,
 - formułuje rady dotyczące unikania spirali zadłużenia oraz możliwości wyjścia z niej,
 - charakteryzuje rolę podatku VAT,
 - charakteryzuje najważniejsze instytucje rynku finansowego w Polsce oraz objaśnia ich znaczenie w funkcjonowaniu gospodarki, przedsiębiorstw i konsumentów,
 - wyjaśnia konieczność wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę,
 - wyjaśnia zależność między czasem i ryzykiem a zyskiem z inwestycji,
 - wyjaśnia, dlaczego ważne jest korzystanie z wiarygodnych informacji przed podjęciem decyzji finansowych,
 - omawia działania podejmowane przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie,
 - dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka i wysokości potencjalnych zysków w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania,
 - opisuje sposoby zachowania w sytuacji straty i zysku,
- e) Dział - Rynek pracy. Uczeń:
- planuje swoją karierę zawodową, wyróżniając jej etapy,
 - porównuje swoje kompetencje z oczekiwaniami pracodawców i ocenia własne szanse i zagrożenia na rynku pracy,
 - charakteryzuje trudności, z którymi borykają się osoby bezrobotne poszukujące pracy,
 - koryguje swoje wystąpienie na podstawie konstruktywnej informacji zwrotnej,
 - wyjaśnia, z czego wynikają różnice między wynagrodzeniem brutto a wynagrodzeniem netto,
 - wymienia konsekwencje nieetycznych zachowań w relacjach pracownik – pracodawca,
- f) Dział – Przedsiębiorstwo. Uczeń:
- wykazuje znaczenie zarządzania w osiąganiu celów przedsiębiorstwa,
 - dokonuje oceny pomysłu na własną działalność gospodarczą pod względem innowacyjności,
 - identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, wykorzystując metodę SWOT,
- 6) **Wymagania na stopień celujący:**
- a) Dział - Człowiek - osoba przedsiębiorcza. Uczeń:
- opracowuje plan rozwoju własnych kompetencji przedsiębiorczych,
 - organizuje jako lider pracę hipotetycznego zespołu,
- b) Dział - Zarządzanie projektami. Uczeń:
- weryfikuje na wybranym przykładzie harmonogram i budżet projektu oraz wprowadza konieczne zmiany w harmonogramie i budżecie,
 - identyfikuje główne problemy oraz ryzyka pojawiające się podczas realizacji projektu, a następnie dokonuje ich analizy w sprawozdaniu cząstkowym,
 - przygotowuje sprawozdanie z realizacji wybranego projektu,
- c) Dział - Gospodarka rynkowa. Uczeń:

- wykazuje negatywne skutki ograniczonej konkurencji i potrzebę przeciwdziałania jej,
 - wyznacza na prostych przykładach punkt równowagi rynkowej,
 - sporządza przykładową reklamację,
- d) Dział - Finanse osobiste. Uczeń:
- wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji,
 - wyjaśnia, czym jest inteligencja finansowa,
 - omawia wpływ podatków na funkcjonowanie gospodarki, przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych,
 - analizuje przykładową umowę pożyczki,
 - omawia rolę giełdy w gospodarce,
 - przeprowadza symulowaną alokację środków finansowych w wybrane formy oszczędzania i inwestowania,
 - ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym i formułuje rekomendacje, co zrobić, żeby nie paść ofiarą nieuczciwych praktyk,
- e) Dział - Rynek pracy. Uczeń:
- opracowuje plan swojej ścieżki edukacyjnej adekwatny do planu kariery zawodowej,
 - analizuje formy zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające je od umowy o pracę,
 - analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich zalety i wady z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy,
- f) Dział – Przedsiębiorstwo. Uczeń:
- wykazuje znaczenie zarządzania w osiągnięciu celów przedsiębiorstwa,
 - dokonuje oceny pomysłu na własną działalność gospodarczą pod względem innowacyjności,
 - identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, wykorzystując metodę SWOT,

Podpis nauczyciela przedmiotu:

Agnieszka Chrapkiewicz